

ЕВРОПЕСКИ СТАНДАРТИЗИРАН ФОРМУЛЯР

Или предоговорна информация

Това е документ, който се издава от финансовата институция и в него са показани в стандартен формат всички условия по кредита. Документът стана задължителен след промените през 2010 г. в Закона за потребителския кредит, следващи изискванията на европейската директива. Целта на този стандартизиран документ е първо клиентите да бъдат наясно с всичко по кредита си, и второ, да могат лесно да сравняват различно предложения от банки. Информацията се предоставя безплатно и не може да е в свободен текст.

Преди да вземете решение за кредит трябва да изисквате такъв документ (детайлният формат, изискван от регулаторите, е посочен в Приложение №2 на Закона за потребителския кредит) . В този формуляр ясно и подробно трябва да е описано следното:

1. Първоначална такса

Обикновено тя се начислява за кандидатстване или оценка на кредитоспособността. Таксата може да бъде удържана от договорения размер на кредита или да се плаща отделно.

2. Размер на кредита

Това е договорената сума на кредита. Понякога е по-висока от сумата, която е необходима, защото финансовите институции прибавят първоначалната такса и цялата застрахователна премия към нея. Така удържат тези суми автоматично от размера на кредита .

3. ГПР (%) = Годишен процент на разходите

ГПР е един от най-важните параметри, който трябва да се използва при сравняване на различни предложения за кредит. По закон финансовите институции са задължени да включват в него всички разходи, свързани с кредита. Това е важен показател базиран на годишния лихвен процент и включва всички разходи , които са задължителни по кредита

Фиксиран или плаващ лихвен процент

Фиксиран - това е лихвеният процент, който се договаря в началото и не се променя, докато приключи изплащането на кредита. Хубавото при кредитите с такава лихва е, че има по-голяма сигурност – размерът на погасителните вноски е еднакъв за целия срок. Лесно се планира, дори и да настъпят колебания на пазара няма да се отразят на кредита. Минусът е, че при спад на пазарните лихви ще се трябва да се плаща лихвата договорена в началото на кредита.

Плаващ - ако лихвеният процент е плаващ, механизмът, по който се променя, и референтният лихвен процент трябва да бъдат обяснени. Референтният лихвен процент е пазарен индекс като Софибор или е вътрешен индекс на финансовата институция/ в този случай тя може да го промени когато прецени/.

Ако по кредита има застраховка живот винаги трябва да се обръща внимание дали цената ѝ е начислена в общата сума за плащане.

4. Обща сума за плащане

Това е общата сума, която кредитополучателя трябва да върне в края на периода. Тя включва главница, лихва, всички разходи по кредита. Ако цената на застраховката не е включена в ГПРто тук е мястото където задължително трябва да е включена.

5. Месечни такси

Понякога има месечна такса за обслужване на банковата сметка, открита за кредита. Може да има и месечна такса за пакет от услуги, който се продава в комбинация с кредита.

6. Месечна вноска

Това е главница и лихва и задължително се уточнява в месечната вноска включва ли се застраховка живот и застраховка имот. Включва ли и месечната такса за обслужване на сметка.

7. Условия, които са задължителни

Някои финансови институции изискват изпълнение на определени дейности, за да се достигне определена цена на кредита, а именно- превод на заплата, минимум две комунални плащания, прехвърляне на пенсионен фонд, активиране на кредитни карти и пр. В повечето случаи, когато клиентът не се справи с тях предложението на банката е невалидно и се начисляват допълнителни такси. Задължително клиента трябва да се интересува за последствията, ако не успее да ги изпълни .

7.1 Задължително условие е клиента да знае има ли такса при просрочие

Какъв е размера ѝ и при какви условия трябва да бъдат плащана. В случай, че не са упоменати в Стандартния европейски формуляр, трябва да бъдат детайлно описани в договора за кредит.

7. Детайли за застраховката

Тъй като в повечето случаи я няма в Европейския стандартизиран формуляр, задължително условие е да се изиска отделен документ за застраховката, в който да са описани детайлните условия.

Непредоставянето на предоговорна информация е скрепено със санкция, от страна на държавата в лицето на Комисия за Защита на потребителите(КЗП). Представителите на КЗП имат право да съставят актове, във връзка с непредоставянето на предоговорна информация, както и с предоставянето на невярна, непълна и заблуждаваща такава. Ако не се направят възражения срещу акта за установяване на административно нарушение се издава наказателно постановление, което може да се обжалва по съдебен ред от страна на кредитора. Ако наказателното постановление бъде потвърдено от компетентния съд се инициира принудително изпълнение срещу кредитора, а санкциите са големи. Предвидени са още по-големи санкции при повторно извършени нарушения.

При системно извършвани нарушения, може дори да се стигне по преустановяване на дейността на кредитора, но процедурата за това не е предмет на настоящия анализ.

Съветът ни е клиентите да изискват предоговорна информация, която да им даде възможност да се запознаят с всички характеристики и специфики на съответния продукт, за да могат да направят сравнение с други такива, които се предлагат на пазара и накрая да изберат най-подходящото за тях. Само така ще бъдат спокойни, че са направили правилния и точен избор. Следващата стъпка е да се запознаят в законоустановения срок с проекта договора, както и с общите условия по кредита. Само така ще бъдат спокойни, че са направили правилния и точен избор.